

BOEKENOPDRACHT

Drie lestips bij het jeugdboek *Kulanjango mijn vogelvriend*

Over het boek: Callum ontmoet in de buurt van zijn huis in Schotland een bijzonder meisje. Samen ontdekken ze een zeldzame vogel. Het is hun geheim maar als de vogel vast komt te zitten, vertellen ze het aan anderen. De vogel vliegt in de winter naar Afrika en het is heel spannend of ze terugkomt.

Introductie

“Ik deed mijn ogen open en kneep ze tot spleetjes in het felle zonlicht. In de verte werd het silhouet van een vogel zichtbaar, in de vorm van een meeuw zoals kleine kinderen die tekenen. Maar dit was geen meeuw. Het was groter, veel groter dan een meeuw. De vogel kwam dichterbij, maakte een bocht in de lucht en liet zijn witte buik en zijn gestreepte vleugel- en staartveren zien. Ik keek door mijn verrekijker. Het is absoluut een visarend, zei ik.” (blz. 29)

De visarend is één van de meest wijdverspreide roofvogels en de grootste van Europa. Hij voedt zich haast uitsluitend met vis. Bijzonder indrukwekkend is de manier waarop de visarend zijn prooi vangt : met de kop vooruit en de poten uitgestoken duikt hij naar beneden.

https://www.youtube.com/watch?v=yIqZs5RF_IE

Toon het filmpje aan je klas als voorbereiding op het boek. De kinderen kijken twee keer. De eerste keer vraag je hen de vogel goed te observeren. De tweede keer noteren ze wat deze vogel zo bijzonder maakt. Wat is het verschil met bijvoorbeeld een meeuw of duif?

Drie klassikale activiteiten

Leukste kwartiertje van de dag: Kulanjango is een ideaal voorleesboek. Het verhaal is opgedeeld in korte hoofdstukjes, leest als een trein en is erg spannend. Als je elke dag drie hoofdstukken voorleest, heb je het boek in drie weken uit. Heb je niet zoveel tijd, dan verlekker je de kinderen op het boek met een paar mooie fragmenten.

1. Tableau vivant

Lees het eerste hoofdstuk als smaakmaker voor. Kies dan enkele hoofdstukken uit met veel actie, bijvoorbeeld hoofdstuk 2, 3, 7 en 8. Verdeel je klas in groepjes. Het aantal kinderen per groep hangt af van hoeveel personages in het hoofdstuk voorkomen. Bezorg elke groep een kopie van een hoofdstuk. De kinderen lezen hun hoofdstuk en proberen het vervolgens in drie tableau vivants uit te beelden. De kracht van deze dramavorm ligt in de compositie: de kinderen vormen een stilstaand beeld door op een bepaalde manier ten opzichte van elkaar te liggen, zitten of staan. De houdingen die de kinderen aannemen, moeten dus typisch zijn voor de situatie die ze uitbeelden. Het doel van deze werkvorm is dubbel: de kinderen leren nadenken over de essentie van een fragment en ze oefenen op een veilige manier hun lichaamsexpressie en mimiek. Heeft elk groepje zijn tableaux voldoende ingeoefend, dan lees je de hoofdstukken in chronologische volgorde voor. Na elk hoofdstuk toont het verantwoordelijke groepje zijn drie tableaux. Je kan de groepjes telkens ook de opdracht geven de drie tableaux niet in chronologische volgorde uit te beelden. Dan moet de rest van de klas de volgorde van de beelden reconstrueren. Ten slotte bespreek je de tableaux. Welke beelden waren sterk, welke minder? Hoe komt dat?

2. De aarde vanuit de hemel

In het boek volgt Callum Iris tocht naar Afrika via Google Earth. Met dit gebruiksvriendelijke programma, dat je gratis kan downloaden, bekijk je de aarde vanuit de lucht. Als een vogel kan je van de ene plek naar de andere vliegen. Via de zoekfunctie kan je elke plaats op de wereldbol makkelijk opzoeken: je huis, de school, de camping van vorige zomer. Op de plaatsen waar het icoontje van een foto staat, kan je foto's van die stad, streek of bezienswaardigheid aanklikken. Zo zie je de hele wereld vanuit het klaslokaal. Doe je klas verstedeld staan met dit indrukwekkende staaltje technologie. Toon de kinderen hoe het programma werkt. Dan lees je enkele fragmenten voor waarin de kinderen een mooi beeld krijgen van de Schotse landschappen. Zorg ervoor dat de verschillende onderdelen en

enkele typische elementen van de Schotse Hooglanden zeker aan bod komen, zoals: de rotsen en uitgestrekte weiden (bijv. hoofdstuk 2) de lochs (meren, bijv. hoofdstuk 1) de cairns (steenmannetjes, bijv. hoofdstuk 5), de kleine dorpjes (bijv. hoofdstuk 7). Bespreek de fragmenten kort. Wat valt de kinderen op? Wie zou graag in Schotland wonen? Waarom? Welke hobby's hebben Callum en zijn vrienden? Waarom hebben ze precies die hobby's? Kunnen de kinderen die hobby's ook hebben in hun omgeving? Welke wel, welke niet? Na het voorlezen reis je met de kinderen naar Schotland. Eerst laat je op een gewone wereldkaart of wereldbol zien waar Schotland en de Schotse Hooglanden liggen. Misschien is iemand van de klas wel al eens in Schotland geweest? Dan vlieg je met je klas van België naar de Schotse Hooglanden via Google Earth. Laat de kinderen op Google Earth foto's zoeken van het gebied. Verdeel het werk: een aantal kinderen zoeken een loch, andere cairns, nog andere een foto van een klein dorpje, van rotsen.

3. Bijgeloof

In hoofdstuk 26 ontvangt Callum zijn eerste bericht van Jeneba. Het meisje uit Gambia wil hem graag bij zijn zoektocht naar de visarend helpen. Vurig hoopt Jeneba dat ze de visarend gauw zal zien. In haar cultuur zou de vogel immers geluk brengen. Een opmerkelijk detail: in het Victoriaanse tijdperk stonden visarenden symbool voor de pest en werden ze om die reden verdreven. Praat met de kinderen over bijgeloof: Wie kan een voorbeeld van bijgeloof noemen? Wat vind je van bijgeloof? Misschien is iemand zelf bijgelovig? Wat geloof je dan? Wat gebeurt er, wanneer je dat niet doet? Wie is absoluut niet bijgelovig? Waarom niet? Waarom zijn mensen bijgelovig, denk je? Zijn mensen altijd bijgelovig geweest? Vroeger meer dan nu, of nu meer dan vroeger? In alle culturen? Vervolgens gaan de kinderen onbekenden interviewen over bijgelovig zijn. Eerst brainstormen ze in kleine groepjes over een vragenlijst. Welke vragen willen ze aan de voorbijgangers op straat stellen om zoveel mogelijk te weten te komen over bijgeloof? Een interactieve werkwijze, waarbij elk kind actief meedenkt, is de placematmethode. Verdeel je klas in groepjes van vier. Elke groep krijgt een A3-blad. In het midden tekenen de kinderen een cirkel. Vanuit elke hoek trekken ze ook een rechte lijn tot aan de cirkel. Zo krijg je vier vakken. Elk kind heeft een eigen vak. In dit vak schrijven ze gedurende vijf minuten vragen over bijgeloof op die zij zouden stellen. De kinderen overleggen niet. Na vijf minuten volgt een discussiemoment. Per vier lezen de kinderen hun vragen aan elkaar voor. Vragen die alle groepsleden goed vinden, worden in de cirkel genoteerd. In een derde ronde overloop je klassikaal. Schrijf de vragen van de verschillende groepjes op het bord. Nummer ze ook samen met de kinderen: welke vraag moet eerst, welke daarna? Met de vragenlijst trekken de kinderen de straat op. Ga naar een drukke plaats zoals een (super)markt. Per twee moeten de kinderen een viertal mensen interviewen. Zorg ervoor dat ze een heterogeen publiek bevragen: mannen en vrouwen, jongeren en ouderen, allochtonen en autochtonen. Eventueel kan je de interviews opnemen. De meeste mobiele telefoons hebben een opname-functie. Na afloop laat je de kinderen de interviews in de klas verwerken. Dat kan op verschillende manieren: het Bijgelovige Journaal met enkele frappante getuigenissen (eventueel met live opnamemateriaal), een bijgeloofmeter waarop je kan aflezen welke vormen van bijgeloof het meest voorkomen, staafdiagrammen met het verschil tussen jong en oud, man en vrouw. Keuze te over!

Opmerking: Ga je liever niet met je klas op pad? Laat de kinderen dan familieleden of kinderen van een andere klas interviewen.

Gebaseerd op een lesidee van Marit Trioen